

Plaušu ehinokozes klīniskais, radioloģiskais un morfoloģiskais raksturojums

*Agita Jukna, Ilze Štrumfa, Inese Driķe, Jānis Vilmanis¹,
Andrejs Vanags¹, Jānis Gardovskis¹*

Rīgas Stradiņa universitāte, Patoloģijas katedra, Latvija

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Ķirurģijas katedra, Latvija

Ievads. Ehinokozei, parazītu invāzijas slimībai, ko ierosina *Echinococcus*, ir raksturīga lēna destruktīva progresija. Sākotnēji ehinokoze skar aknas, vēlāk izplatās uz citiem orgāniem, t. sk. plaušām. Slimību grūti diagnosticēt bez radioloģiskas un laboratoriskas izmeklēšanas, jo ilgu laiku tā var noritēt asimptomātiski. Ehinokozes endēmiskie rajoni ietver ziemeļu puslodi, iekļaujot arī Eiropas reģionu, kur incidence ir aptuveni 1–20 gadījumi uz 100 000 iedzīvotāju. Svarīgi zināt, ka, nesāņemot atbilstošu terapiju, slimība ir letāla [World Health Organization, 2011; Vuitton, 2011].

Darba mērķis. Izmantojot klīniskā gadījuma aprakstu, demonstrēt ehinokoka multifokālu izplatību organismā, kā arī ehinokozes morfoloģiskās izpausmes plaušu audos.

Materiāls un metodes. Mērķa sasniegšanai retrospektīvi analizēti pacienta klīniskie, radioloģiskie un divu operāciju materiālu morfoloģiskie dati.

Rezultāti. Lai saņemtu plaušu ehinokozes plānveida ķirurģisku terapiju, ar ģimenes ārsta nosūtījumu stacionārā iestājās 28 gadus veca sieviete. Stacionēšanas brīdī paciente sūdzības nolieca. No anamnēzes zināms, ka paciente divus gadus pirms pašreizējās epizodes bija pārcietusi smagu pneimoniju. Pirms diviem gadiem atklāta arī aknu patoloģija, un aknu punkcijas biopsijas materiālā diagnosticēta ehinokoze. Mēnesi pirms pašreizējās stacionēšanas veikta cistiska aknu veidojuma ekscīzija. Mikroskopiski izmeklējot ekscidēto materiālu, tika konstatēti ehinokoka cistas sienas fragmenti ar lamelārām, aculārām lentveida struktūrām, kas bija intensīvi pozitīvas, veicot vizualizāciju ar PAS (*Periodic acid-Schiff*) metodi. Tika konstatēta arī nekrozes josla un strutains detrits. Paciente ilgstoši saņēmusi albendazola terapiju.

Pirms paredzētās plaušu operācijas pacientei tika veikta krūšu kurvja orgānu datortomogrāfiskā izmeklēšana, kurā apstiprināts veidojums kreisās plaušas S3 segmentā, kura izmēri bija 5 × 1,7 cm. Plaušu ventilācijas funkcija bijusi normāla. Izvērtējot laboratorijas izmeklējumu rezultātus, asins analizē atklāta relatīva (9,0%; laboratorijas references intervāls 1,0–5,0%) un absolūta ($0,6 \times 10^9/L$; laboratorijas references intervāls $0,0–0,3 \times 10^9/L$) eozinofilija, bet kopējais leikocītu, eritrocītu un trombocītu skaits nebija izmainīts. Bioķīmisko izmeklējumu rezultāti, t. sk. ASAT, ALAT, kreatinīna, nātrija, kālija un kalcija līmenis asins serumā iekļāvās laboratorijas references intervālos.

Pacientei tika veikta kreisās plaušas augšdaivas lobektomija. Izmeklējot operācijas materiālu, plaušas daivā 1 cm no rezekcijas līnijas atrasts balts, slāņains 4 × 2 × 2 cm liels mezgls, kuram blakus tika konstatēti dzelteni nekrozes perēkli līdz 0,6 cm diametrā. Mikroskopiski bronha sienā konstatēts viegls nespecifiskas morfoloģijas hronisks iekaisums, lūmenā – strutas. Plaušaudos bija lokalizēts ehinokozes perēklis ar izteiktām nekrotiskām un nekrobiotiskām izmaiņām, saglabātām pārskatāmām hitīna kapsulām (veicot vizualizāciju ar PAS metodi), saplakušiem un deformētiem dobumiem, intensīvu strutainu iekaisumu. Pieguļošajos plaušaudos tika konstatēts perēklains nekrotizējošs granulomatozs iekaisums. Pēcoperācijas periodā ilgstoši saglabājās pleirālās telpas atlieku dobums, tāpēc pacienti izrakstīja tikai desmitajā pēcoperācijas dienā ar ķirurģiski rezecētās aknu un plaušu ehinokozes diagnozi.

Secinājumi.

1. Ehinokoze var noritēt asimptomātiski, tādēļ diagnostikā svarīga ir ne tikai pacienta anamnēze, bet arī radioloģiska un biopsijas vai operācijas materiāla audu morfoloģiska izmeklēšana.
2. Morfoloģiskā izmeklēšana palīdz noteikt ehinokozes diagnozi, izmantojot raksturīgo PAS pozitīvo krāsojumu, kas atklāj hitīna kapsulas un granulomatozo iekaisumu ap ehinokoka perēkli.
3. Ehinokoze var skart ne tikai aknas, bet arī citus orgānus, minētajā gadījumā – plaušas.